

суспільства і держави в цілому? Економічні наслідки депопуляції в Україні нині пов'язані з абсолютним скороченням робочої сили. Це, перш за все, призведе до труднощів формування контингенту зайнятого населення. Країна фактично стоїть на порозі скорочення чисельності учнів у загальноосвітніх школах, професійно-технічних училищах, технікумах, вузах і, відповідно, персоналу цих навчальних закладів. А це неможна допустити.

Навіть, розглядаючи збільшення вимог до професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів, реальний рівень еміграції молоді і зменшення фінансування, можна припустити, що очікується скорочення навчальних закладів та уповільнення розвитку університетської освіти і науки взагалі в нашій державі.

Крім того, дуже гостро постає проблема старіння населення. Зростання частки і чисельності осіб старших вікових груп призводить до зниження економічної активності населення. До недавнього часу вважалося, що зміна вікової структури населення визначає рівень суспільної продуктивності праці (чим старша людина, тим нижче її продуктивність). Сучасний рівень виробництва не вимагає колишніх фізичних зусиль. Старіння населення означає скорочення припливу молоді векономіку, а отже, ускладнює структурні зміни. Це може привести до уповільнення процесів зміни професійно-кваліфікаційного складу зайнятого населення у провідних галузях. І, отже, зниження темпів зростання ефективності економіки.

Вплинути на національну безпеку України може й тенденція до зміни

співвідношення між основними етнорелігійними групами населення через різноманітні міграційні процеси.

Отже, можна виокремити такі причини еміграції українців:

- соціально-економічні;
- політичні – втеча від політичних переслідувань, расових і релігійних утисків, репатріація в зв'язку зі зміною політичної системи або державних кордонів тощо;
- військові – евакуація і реєвакуація, депортація;
- етнічні (національні);
- демографічні (об'єднання сімей, шлюбна міграція);
- природні та екологічні умови тощо.

Україна одночасно є країною походження, транзиту і призначення нерегульованих мігрантів, що впливає на зростання злочинності та загрожує безпеці держави та особи. На державному рівні відсутня системна політика щодо створення сприятливих умов для життя і професійного розвитку українців. Особливою категорією населення є молодь, яка не бачить перспектив у власній державі. Нині західноєвропейські держави, США використовують потужні механізми для залучення студентів до себе на навчання і роботу, євроінтеграційна стратегія України, нажаль, також сприяє «відтоку» молоді на захід [4].

Таку ситуацію можна визначити як кризову, з огляду на масштаби еміграції і негативні наслідки для держави. Сьогодні необхідно визначити пріоритетні галузі, які потребують збільшення фінансування, зокрема, наука, освіта, медицина тощо.

Список використаних джерел:

1. За рік кількість населення України зменшилось на 200 тисяч // Українська правда. – Серeda, 21 лютого 2018. <https://www.pravda.com.ua/news/2018/02/21/7172294/>
2. Міграція в Україні: факти і цифри / упор. О. Малиновська. К., 2016. 31 с.
3. Кошляк А. Еміграція: куди і з якою метою ідуть українці. Hromadske. 26 січня 2017. URL.: <https://hromadske.ua/posts/trudovi-mihranti-ukrainci>
4. Корнієнко В.О. Україна в Європі і світі: [онлайн-гід з питань євроантлантичної інтеграції]. Вінниця : ВНТУ, 2017. 147 с.

УДК 340.12

ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО ПРИМУСУ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Гіжевський В.К. – к.ю.н., професор, проректор; Шевчук А.А. – аспірант
Університет економіки і права «КРОК», м. Київ

Концепцією правової держави передбачено розробка ґрунтовної поетапної науково – обґрунтованої програми її розбудови, що, в першу чергу, передбачає узгодження всіх елементів

політико-правової системи у відповідності до її доктринального розуміння. У зв'язку із цим, виникає потреба переосмислення феномену державного примусу, зокрема, його змісту, меж

застосування та сучасних тенденцій його трансформації.

Безсумнівно, важливими чинниками в демократизації державного примусу є такі суспільні інститути як правова держава та громадянське суспільство. Процес розбудови правової держави в Україні є складним і тривалим та по суті розпочався після проголошення незалежності. На цьому початковому етапі при прийнятті нормативно – правових документів Верховна Рада УРСР, виражаючи волю українського народу, та маючи на меті створити демократичне суспільство і побудувати правову державу прийняли Декларацію «Про державний суверенітет України» [1]. У подальшому, для розбудови правової держави основоположним юридичним документом стала Конституція України, де у ст. 1 чітко сформульовано «Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава» [2].

За короткий час незалежності нашої країни, по суті, були створені законодавчі основи для побудови правової держави. Але, на жаль, сьогодні можна констатувати, що на даний процес негативно впливає низка політичних, економічних та соціальних явищ, які спостерігаються в країні протягом останніх років. Отож, проблема формування України як правової держави є надзвичайно актуальною та потребує науково-теоретичного осмислення з врахуванням сучасного стану, євро інтеграційного напрямку розвитку країни та особливостей використання державного примусу у правовій державі та громадянському суспільстві.

Вищеназвані фактори обумовлюють необхідність дослідити одну з актуальних проблем юриспруденції у сучасних умовах українського державотворення – розробку оптимальних моделей застосування державного примусу. Розв'язання даної проблеми має не тільки науково – теоретичне, загально – правове, доктринальне значення, але і відповідний прикладний інтерес, адже вирішення завдань впровадження сучасних, трансформаційних механізмів та моделей застосування державного примусу, з врахуванням тих подій, що сьогодні відбуваються в Україні позитивно сприятиме подальшому формуванню правових, державних і громадянських інститутів в суспільстві.

Висвітлення особливостей застосування державного примусу у правовій державі потребують розуміння змісту такої держави, яке сформувалось у теорії права.

Правова держава – це така держава, в якій на основі чинного права реально забезпечується здійснення прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина, окремих груп людей і громадянського суспільства в цілому, де держава і людина несуть взаємну відповідальність згідно з чинним законом [3, с. 100].

А.П. Засць у своєму науковому дослідженні приділив увагу дефініції правової держави, розглядаючи її як публічно – правовий союз народу, заснований на праві, як легітимованих суспільством нормах, та політичній відповідальності держави перед народом за свою діяльність, державна влада в якому здійснюється за принципами дотримання прав і свобод людини і громадянина, верховенства права, поділу влади, інституціоналізації і юридичної форми діяльності органів державної влади, їх посадових та службових осіб [4, с. 13].

А.М. Колодій визначає правову державу як суверенну, політико-територіальну організацію влади, яка існує і функціонує в громадянському демократичному суспільстві на підставі соціально справедливого права і в якій на його основі реально забезпечується здійснення прав, свобод, законних інтересів людини і громадянина, окремих груп людей і громадянського суспільства в цілому, де держава і несуть взаємну відповідальність згідно з правовим законодавством [5, с. 15].

Наведені визначення свідчать про те, правова держава і громадянське суспільство тісно пов'язані між собою та доповнюють одне одного на основі діалектичної взаємодії.

До класичних сутнісних ознак правової держави вчені відносять: верховенство права; поділ влади; обмеженість державної влади законом; правову рівність між громадянином і державою; наявність розвиненої системи законодавства і законів, які виражають волю більшості або всього населення країни; гарантованість прав, свобод та обов'язків людини і громадянина та ін. [5, с. 16]. Дані ознаки суттєво впливають на формування принципів правової держави.

Щодо державного примусу, то традиційно він розглядається з позицій захисту сформованих державою правовідносин і забезпечення неухильного й точного виконання юридичних норм конкретних галузей права, що має за найважливішу функцію – правоохоронну [6, с. 275].

Отже, загальний огляд доктринального розуміння правової держави та її ознак, дає можливість сформулювати певні висновки щодо

особливостей державного примусу у правовій державі, які полягають у тому, що при реалізації правоохоронної функції примусові заходи, що застосовуються відповідно уповноваженими

державними органами набувають нового значення, а саме – пріоритетний захист прав та законних інтересів громадян, держави та суспільства.

Список використаних джерел:

1. Декларація «Про державний суверенітет України» від 16.07.1990 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
3. Теорія держави та права: навч. посіб. / [Є.В. Білозоров, В.П. Власенко, О.Б. Горова, А.М. Завальний, Н.В. Заяць та ін.]; за заг. ред. С.Д. Гусарева, О.Д. Тихомирова. – К. : НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с.
4. Заєць А. П. Правова держава в Україні : концепція і механізм реалізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра юрид. наук: спец. 12.00.01 / А.П. Заєць. – К., 1999. – 26 с.
5. Колодій А. Громадянське суспільство та правова держава: проблеми і шляхи розбудови / А. Колодій // Право України. - 2010. - № 7. – С. 12-17.
6. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.

УДК 340:61

ПРАВО НА ТАЄМНИЦЮ ПРО СТАН ЗДОРОВ'Я: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ

Гель А.П. – к.ю.н., доцент; Зверховська В.Ф. – к.ю.н

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова

Наразі на теренах нашої держави триває медична реформа, спрямована на підвищення ефективності діяльності закладів охорони здоров'я та забезпечення якісного і доступного медичного обслуговування населення. Суттєвим кроком вперед у цьому важливому соціальному напрямі діяльності держави стало прийняття Верховною Радою України Закону України від 19 жовтня 2017 року №2168-VIII «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення» (далі – Закон від 19.10.2017), який набув чинності 30 січня 2018 року. Зокрема названим Законом запроваджено цілу низку новацій, які на сучасному етапі реформування сфери охорони здоров'я (2017–2019 р.р.) спрямовані в першу чергу на кардинальні зміни в системі організації та надання населенню первинної медичної допомоги. В контексті запроваджених законодавцем новацій особливої актуальності набуває питання досконалості законодавчого регулювання права особи на таємницю про стан здоров'я та забезпечення його ефективного захисту, адже серед низки новацій Законом передбачено й запровадження електронної системи охорони здоров'я, яка буде містити інформацію про конкретного пацієнта та надані йому медичні послуги. Доцільно згадати, що правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних регулюються Законом України «Про захист персональних даних», який спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою

персональних даних. Дія Закону «Про захист персональних даних» поширюється на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотечі чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів. Як зазначає ст.2 цього Закону, персональні дані – це відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована. Необхідно зауважити, що хоча й частина перша ст.7 Закону України «Про захист персональних» забороняє обробку персональних даних що стосуються здоров'я, статевого життя, біометричних або генетичних даних фізичної особи, проте у ч.2 цієї ж статті закріплена норма, яка зазначає, що положення частини першої цієї статті не застосовується, якщо обробка персональних даних:

– здійснюється за умови надання суб'єктом персональних даних однозначної згоди на обробку таких даних;

– необхідна в цілях охорони здоров'я, встановлення медичного діагнозу, для забезпечення піклування чи лікування або надання медичних послуг, функціонування електронної системи охорони здоров'я за умови, що такі дані обробляються медичним працівником або іншою особою закладу охорони здоров'я чи фізичною особою – підприємцем, яка одержала ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та її працівниками, на яких покладено обов'язки